

Stefan Sjöblom
Anna Sandström

**Granskning av
Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbunds
årsredovisning
År 2020**

Borås Stads Revisionskontor

Besöksadress: Sturegatan 42

Telefonnummer: 033-35 71 56

Postadress: Borås Stad, Revisionskontoret, 501 80 Borås

Hemsida: <http://www.boras.se/revisionskontoret>

E-post: revisionskontoret@boras.se

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	2
1.1 SYFTE OCH REVISIONSFRÅGOR	2
1.2 REVISIONSKRITERIER	2
1.3 ANSVARIG NÄMND/STYRELSE	3
1.4 METOD	3
1.5 PROJEKTORGANISATION	4
2 GRANSKNINGSRESULTAT	5
2.1 ÅRSREDOVISNING	5
2.1.1 Förvaltningsberättelse	5
2.2 REDOVISNINGSPRINCIPER	6
2.3 BALANSKRAV	6
2.4 RESULTAT- OCH BALANSRÄKNING	6
2.4.1 Ekonomiskt resultat	7
2.5 RÄTTVISANDE RÄKENSKAPER OCH GOD REDOVISNINGSSSED	7
2.5.1 Investeringar	7
2.5.2 Kassaflödesanalys	7
2.5.3 Övriga rekommendationer från RKR	8
2.6 BEDÖMNING AV DIREKTIONENS MÅL MED BETYDELSE AV GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING	8
2.7 MÅLUPPFYLLELSE	8
2.8 KONSEKVENSER AV CORONAVIRUSET	10
2.9 SÄRSKILDA BEVAKNINGSOMRÅDEN	10
2.10 FÖRDIJUPAD GRANSKNING	11
2.11 INTERN KONTROLL	12
2.12 ÖVRIGA IAKTTAGELSER	13
2.12.1 Uppföljning av avtalstrohet	13
2.12.2 Internbanken i Borås Stad	13
3 SAMMANFATTANDE BEDÖMNING	14

1 Inledning

Enligt kommunallag (2017:725) ska förbundets revisorer pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig. Revisorerna ska även bedöma om årsredovisningen är förenligt med de mål som Direktionen fastställt.

Granskningen sker utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv. Granskning av årsredovisningen inklusive verksamhetsmässigt resultat/måluppfyllelse har genomförts av Borås Stads Revisionskontor och redovisas i innevarande rapport.

Årsredovisningen och revisorernas bedömning ska behandlas av respektive medlemskommuns Kommunfullmäktige. Syftet är bland annat att ge Kommunfullmäktige underlag för uppföljning och styrning av den fortsatta verksamheten, så att god ekonomisk hushållning kan säkerställas. Ställningstagandena i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av förbundets verksamhet som har genomförts under året.

1.1 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att den ska vara ett underlag till revisorernas ställningstagande i revisionsberättelsen gällande ansvarsfrihet. Granskningen sker utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv. Denna styr vilka Rekommendationer från Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) som används i granskningen.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Är årsredovisningen upprättad enligt gällande lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR), gällande rekommendationer från RKR samt i enlighet med God redovisningssed?
- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? (med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar)
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?
- Ger årsredovisningen en rättvisande bild av resultatet för förbundet?
- Har balanskravet uppfyllts?
- Har verksamheten bedrivits på ett sätt som gör att Direktionens beslutade mål, finansiella likväl som verksamhetsmässiga, för god ekonomisk hushållning uppnåtts?

1.2 Revisionskriterier

Granskningen har utförts enligt kommunallag (2017:725), lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR), God revisionsssed i kommunal verksamhet samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning. Granskningen har utförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning.

Räkenskaperna granskas enligt följande:

- Att redovisningen följer krav på räkenskapsföring enligt 11 kap kommunallagen, d.v.s. att räkenskaper och årsredovisning upprättats
- Att upplysning lämnats om utfallet, finansieringen av verksamheten och den ekonomiska ställningen vid årets slut
- Att upplysning lämnats om borgensförbindelser och övriga ansvarsförbindelser
- Att årsredovisningen är upprättad med iakttagande av god redovisningssed. God redovisningssed innebär att redovisningsskyldiga i första hand ska följa lagar och rekommendationer och i övriga fall, då det inte finns någon specifik regel, tillämpa god sed
- Att redovisningen är materiellt rätt (alla tillgångar och skulder existerar och avser SÄRF)
- Att redovisningen är rätt periodiserad (alla intäkter och kostnader avser redovisningsåret)

Övriga delar kommer att granskas översiktligt i syfte att bedöma om uppgifter som ska ingå i årsredovisningen enligt lag och rekommendationer från RKR har lämnats.

1.3 Ansvarig nämnd/styrelse

Direktionen i Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (SÄRF) är ansvarig.

1.4 Metod

Granskningen grundas på analys av resultat- och balansräkning samt utökad granskning av poster och processer som är av väsentlig betydelse för resultat och ställning. Granskningen innefattar att granska ett urval av underlag och annan information i räkenskapssammandraget samt att pröva de redovisningsprinciper som använts i verksamheten. Planeringen har genomförts med utgångspunkt i en risk- och väsentlighetsanalys, där insatser koncentreras till där risken för väsentliga fel är störst. Därutöver ska granskningen innehålla en bedömning om årsredovisningen är rättvisande, d.v.s. att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till felaktigt beslutsfattande.

Granskningen är genomförd med kontrollmålsmetodik och ett kvalitetssäkrat systemstöd¹. Granskning av fakturaunderlag och stickprov av specifikationer har genomförts. Stickprov av konton med större avvikelser mellan åren 2019 och 2020 har utförts.

En genomgång av balanskontona samt rutiner för periodiseringar har genomförts. Vidare har avstämningar och kontroll av anläggningsreskontran, moms- och skatteredovisning utförts. En redogörelse av pensionsavsättning och prognos har avhandlats.

Stickprov av förbundets specifikationer har genomförts.

Avstämning har skett med förbundets ekonomiavdelning.

¹ Revisionskontoret i Borås, Revisionskontoren i Norrköping, Linköping, Gävle, Helsingborg, Malmö och Revisionsenheten i Sörmlands läns landsting använder ett gemensamt systemstöd för granskning av delårsbokslut och årsredovisning

1.5 Projektorganisation

Stefan Sjöblom är granskningsledare. Granskningsmedarbetare är Anna Sandström.

2 Granskningsresultat

Nedan avrapporteras de iakttagelser och granskningsresultat som framkommit vid granskning av förbundets årsredovisning.

2.1 Årsredovisning

Enligt lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) ska kommunalförbund upprätta en årsredovisning.²

En årsredovisning ska bestå av:

- en resultaträkning,
- en balansräkning,
- en kassaflödesanalys,
- noter,
- en driftredovisning,
- en investeringsredovisning, och
- en förvaltningsberättelse.

Revisionskontoret bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av förbundets resultat och ställning. Årsredovisningen har i allt väsentligt upprättats i enlighet med den kommunala bokförings och redovisningslagen och god redovisningssed.

Årsredovisningens struktur, modell för analys av finansiell utveckling och ställning samt den ekonomiska redovisningen av verksamheten är i huvudsak god.

2.1.1 Förvaltningsberättelse

Enligt lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) 11 kap ska en förvaltningsberättelse innehålla följande delar:

- Utvecklingen av verksamheten
- Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning
- Händelser av väsentlig betydelse
- Förväntad utveckling
- Väsentliga personalförhållanden
- Andra förhållanden av betydelse för styrning och uppföljning
- God ekonomisk hushållning
- Ekonomisk ställning
- Balanskravsresultat

I förvaltningsberättelsen ska information lämnas om viktiga händelser som inträffat under rapportperioden. Revisionskontoret bedömer att SÄRF:s årsredovisning följer den uppställning som anges i 11 kap i LKBR.

Revisionskontoret konstaterar att förvaltningsberättelsen innehåller en sammanställning av mål och uppdrag och att framställningen i allt väsentligt är deskriptiv. I årsredovisningen genomförs en samlad bedömning om att målen för god ekonomisk hushållning uppnås under 2020.

Revisionskontoret bedömer att den information som lämnas i förvaltningsberättelsen ger en rättvisande bild av förbundets resultat och ställning.

² LKBR, 1 Kap. 3§

2.2 Redovisningsprinciper

I årsredovisningen har samma redovisningsprinciper använts som vid föregående bokslut.

2.3 Balanskrav

Ett kommunalförbund ska enligt kommunallagen göra en avstämning av balanskravet och redovisas i förvaltningsberättelsen. Eventuella negativa resultat som uppkommer ska enligt kommunallagen regleras inom tre år. Om det föreligger synnerliga skäl finns emellertid möjlighet att inte reglera ett negativt resultat.

RKR har i sin rekommendation RKR R15 Förvaltningsberättelse lämnat information om beräkning och redovisning av balanskravet utifrån tolkning av förarbeten till reglerna om balanskrav i LKBR och kommunallagen.

Enligt 11 kap. 10 § LKBR ska upplysningar om årets resultat efter balanskravsjusteringar och balanskravsresultat redovisas i förvaltningsberättelsen. Vidare framgår att vid beräkningen av balanskravsresultatet, som är kopplat till kommunallagens balanskrav, ska årets resultat rensas för vissa poster som inte härrör från den egentliga verksamheten.

SÄRF redovisar en avstämning av balanskravet enligt RKR R15 i förvaltningsberättelsen. Förbundets överskott för året uppgår till 5,8 mnkr och det finns inga negativa historiska resultat att beakta.

2.4 Resultat- och balansräkning

Enligt 5 kap. 1 § LKBR ska resultaträkningen i sammandrag redovisa samtliga intäkter och kostnader under räkenskapsåret. Enligt 5 kap 2 § LKBR ska resultaträkningen ställas upp i följande form:

- Verksamhetens intäkter
- Verksamhetens kostnader
- Avskrivningar
- Verksamhetens nettokostnader
- Skatteintäkter
- Generella statsbidrag och utjämning
- Verksamhetens resultat
- Finansiella intäkter
- Finansiella kostnader
- Resultat efter finansiella poster
- Extraordinära poster

Enligt 6 kap 1 § LKBR ska balansräkningen i sammandrag redovisa förbundets samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på dagen för räkenskapsårets utgång (balansdagen). Ställda pantor och ansvarsförbindelser ska tas upp inom linjen.

Revisionskontoret konstaterar att SÄRF:s resultat- och balansräkning redovisar samtliga intäkter och kostnader under räkenskapsåret. Uppställningen följer lagstiftningens format och i de fall inga poster finns är dessa rubriker inte medtagna.

2.4.1 Ekonomiskt resultat

Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (SÄRF) redovisar ett överskott på 5,8 mnkr för perioden 2020-01-01 – 2020-12-31, vilket innebär ett positivt resultat om 8,0 mnkr jämfört med budget för samma period.

Överskottet beror i huvudsak på lägre pensionskostnader enligt KPA:s prognos 31 december 2020 som är framtagen enligt Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) RIPS19, Riktlinjer för beräkning av pensionsskuld. Av de nio medarbetare som kunde gå i avtalspension (SAP-R) under 2020 gick två stycken i pension. Det pågår en generationsväxling inom förbundet.

Det egna kapitalet uppgår till 57,4 mnkr (år 2019: 51,7 mnkr). Eget kapital ska täcka den ansvarsförbindelse som finns för pensionsutfästelse före 1997 på 13,1 mnkr samt förbundets risker.

Revisionskontorets uppdrag är att bedöma om årsredovisningens ekonomiska resultat är förenligt med Direktionens beslut om finansiella mål och om verksamheten bedrivs i enlighet med fastställda mål.

Förbundet budgeterar årligen utifrån överenskomna medlemsavgifter enligt rambudget. Förbundet förväntas inte generera något överskott utan målet är nollresultat varje enskilt år. I beslutad rambudget ingår kostnad för SAP-R (Särskild Avtalspension inom Räddningstjänst) enligt prognos per föregående årsskifte.

Revisionskontoret noterar att det finansiella målet om ett nollresultat uppnås.

2.5 Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed

Enligt 1 kap. 4 § LKBR ska bokföring och redovisning fullgöras på ett sätt som överensstämmer med god redovisningssed.

Bokslutsprocessen har adekvata anvisningar som har informerats i rimlig tid innan bokslutets transaktioner ska vara genomförda. Huvudsakliga bokslutsjusteringar har bokförts i redovisningssystemet.

2.5.1 Investeringar

Revisionskontoret har granskat RKR R14 Investeringsredovisning. SÄRF följer huvudsakligen RKR R14 avseende investeringsredovisning. Årets investeringar uppgår till 2,8 mnkr. Investeringsbudgeten uppgick till 24,0 mnkr. Förbundet lämnar en förklaring till varför årets investeringar avviker mot budget. Under första halvåret 2021 kommer merparten av de planerade investeringarna att genomföras.

De budgeterade investeringarna 2020 består främst av lastväxlare Guttasjön och Svenljunga (3,8 mnkr), utbildningscontainer Guttasjön (1,6 mnkr), och ledningscentral (1,0 mnkr varav MSB betalar 50 %). De färdigställda investeringarna under 2020 avser transportbilar/räddningsbil (2,1 mnkr och räddningsutrustning (0,7 mnkr). Stickprov har gjorts för att stämma av att inköpta fordon finns i fordonsparken.

2.5.2 Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalys beskriver hur verksamhet och investeringar finansierats och hur de har inverkat på verksamhetens likvida ställning. Revisionskontoret har granskat RKR R13 Kassaflödesanalys. Kassaflödesanalysen med tillhörande noter är korrekt. Enligt RKR R13 ska

räntor och utdelningar hänförs till den löpande verksamheten. SÄRF redovisar erlagd ränta (inklusive ränta på pension) i kassaflödesanalysen. Det är en ränta på pensionen som uppstår genom att man så att säga lånar de anställdas pensionsmedel tills pensionen betalas ut. Det är alltså att betrakta som en ränta på lån och en finansiell kostnad. Kassaflödesanalysen stämmer med RKR R13.

Kassaflödesanalys beskriver hur verksamhet och investeringar finansierats och hur de har inverkat på verksamhetens likvida ställning. Den tillämpade modellen bedöms överensstämma med RKR:s rekommendation.

2.5.3 Övriga rekommendationer från RKR

Revisionskontoret har granskat RKR R3 Immateriella anläggningstillgångar. SÄRF har inga immateriella anläggningstillgångar.

Revisionskontoret har granskat RKR R4 Materiella anläggningstillgångar. SÄRF följer RKR R4 och har lämnat not i balansräkningen avseende anläggningstillgångar.

2.6 Bedömning av Direktionens mål med betydelse av god ekonomisk hushållning

Från och med år 2006 gäller för samtliga kommuner och kommunalförbund att Kommunfullmäktige ska fastställa mål för ”god ekonomisk hushållning” enligt 11 kap 1 § kommunallagen. Enligt kommunallagen föreligger därutöver krav på att ”fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen”.

Förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering av om målen och riktlinjerna för en god ekonomisk hushållning enligt 11 kap. 6 § första och andra styckena kommunallagen har uppnåtts och följts.³ Förbundet bedömer i årsredovisningen att SÄRF uppfyller kraven på god ekonomisk hushållning.

Revisionskontoret noterar att SÄRF:s budget och årsredovisning har en skrivning om god ekonomisk hushållning. Förbundet uppnår det finansiella målet för 2020, det vill säga uppnår minst ett nollresultat. Verksamhetsmålen enligt handlingsprogrammet för skydd mot olyckor och verksamhetsplan och internbudget 2020 redovisas nedan i 2.7.

2.7 Måluppfyllelse

Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbunds målarbete

Kommunallagen ställer krav på att budgeten ska vara i balans och att budget och flerårsplan ska innehålla finansiella mål, samt mål och riktlinjer för verksamheten. Målen ska följas upp kontinuerligt, och det är Direktionens ansvar att i årsredovisningen utvärdera måluppfyllelsen.

Södra Älvsborgs Räddningstjänsts (SÄRF) förbundsordning utgör grunden för förbundets verksamhet. Direktionen beslutar om ett handlingsprogram som reglerar målsättning och ambitioner för SÄRF för varje mandatperiod. Förbundsordning och handlingsprogram fastställs av respektive medlemskommuns fullmäktige.

Direktionen tog beslut 6 december 2019 om SÄRF:s vision samt om det övergripande handlingsprogrammet för perioden 2020-2023. Handlingsprogrammet syftar till att vara ett strategiskt styrdokument för SÄRF som kan anpassas utefter rådande förhållanden och

³ LKBR 11 kap. 8 §

förändringar som sker i samhället. Programmet beskriver SÄRF:s förebyggande-, operativa- och stödverksamhet samt drar upp breda riktlinjer för de kommande fyra åren. De övergripande målen i handlingsprogrammet bygger på räddningstjänstens uppdrag som bryts ned till mål i årliga verksamhetsplaner.

Säkerhetsmålen beskriver den nivå av skydd och säkerhet som SÄRF vill uppnå i samhället för perioden 2020-2023. Hur detta ska genomföras beskriver SÄRF i den årliga verksamhetsplanen.⁴ De fyraåriga säkerhetsmålen (totalt 12 stycken) är uppdelade i tre kategorier; före händelse, under händelse och efter händelse. Varje säkerhetsmål är uppdelat på ett eller flera årliga prestationsmål. Prestationsmål för 2020 fastställdes av Direktionen 6 december 2019 i Verksamhetsplan och internbudget för 2020. Sammantaget fastställdes 24 prestationsmål för 2020 uppdelat på kategorierna; före händelse (11 st.), under händelse (9 st.) och efter händelse (4 st.).

I årsredovisningen framgår säkerhetsmålen som gäller för perioden 2020-2023 samt de prestationsmål som är beslutade för 2020.

Samtliga beslutade prestationsmål i verksamhetsplanen följs upp i årsredovisningen tillsammans med en skattning i procent av måluppfyllelsen/genomförandet.

Måluppfyllelsen per den 31 december 2020 redovisas i enlighet med nedanstående:

Förbundets prestationsmål 2020 för säkerhetsmål, Före händelse

0 5 6 av 11 prestationsmål 2020

Förbundets prestationsmål 2020 för säkerhetsmål, Under händelse

0 2 7 av 9 prestationsmål 2020

Förbundets prestationsmål 2020 för säkerhetsmål, Efter händelse

0 0 4 av 4 prestationsmål 2020

Sammantaget redovisar förbundet följande måluppfyllelse per 31 december 2020

0 7 17 av 24 prestationsmål 2020

Sammantaget är 7 av 24 prestationsmål inte helt uppfyllda under 2020. Förbundet skattar i årsredovisningen måluppfyllelsen totalt sett till 91 % uppnått under året. Prestationsmål där förbundet skattat måluppfyllelsen till mindre än 100 % under perioden (totalt 7 prestationsmål) förtydligas med kommentarer om orsaken till förhållandena och förbundets planerade åtgärder.

Förbundet har under året arbetat med samtliga prestationsmål. På grund av den rådande covid-19 pandemin har exempelvis brandstationen på Olovsholmsgatan i Borås varit stängd för externa besökare. Prestationsmål som innehåller aktiviteter med fysisk närvaro såsom exempelvis deltagande på lokala evenemang och utbildning till enskilda i egensotning har inte kunnat genomföras enligt plan under 2020 menar förbundet. Vidare menar förbundet att utförandet av några av de andra prestationsmålen inte kunnat genomföras på grund av förändringar i LSO –

⁴ SÄRF:s Verksamhetsplan, beslutad av Direktionen 6 december 2019

lagstiftningen och att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ska besluta om nya föreskrifter under 2021. Förbundet framhäver att framtagandet av riskanalys som underlag för operativ förmåga därför hänskjuts till arbetet med handlingsprogram, enligt en framtagen nationell modell som ska gälla från 2022.

2.8 Konsekvenser av coronaviruset

SÄRF:s arbete har påverkats av covid-19 pandemin. På grund av pandemin omprioriterades tillsynsplanen från vårdboenden till industrifastigheter under årets första del. Trots detta genomfördes hälften av årets inplanerade vårdboendetillsyner och samtliga sjukhustillsyner. Flertalet informationsinsatser har gjorts för att lyfta hur verksamheten anpassats på grund av pandemin. Bland annat vilken typ av skyddsutrustning som används i olika situationer samt uppmanat allmänheten att följa myndigheters råd och rekommendationer för att minska smittspridning. Information har löpande delats från nationell krisinformation där vidimerad och aktuell information från myndigheter samlas.⁵

Årets utbildningsinsatser har också påverkats av pandemin. I början av året var övningsfältet i princip fullbokat och brandkunskapsutbildning genomfördes enligt plan. Under året producerades en webbutbildning.⁶

Totalt sett över året har covid-19 pandemin inneburit ett positivt ekonomiskt resultat om cirka 1,5 mnkr.

2.9 Särskilda bevakningsområden

Revisorerna i SÄRF har särskilt under året bevakat följande områden: personalförsörjning (brandingenjör etc.), Guttasjöns övningsområde, samverkan med kommunernas krisberedskap och omlokalisering av brandstationen i Ulricehamn.

Personalförsörjning (brandingenjör etc.)

Varje år genomförs två rekryteringsprocesser för personal till stationer med räddningstjänstpersonal i beredskap, RiB, samt en rekryteringsprocess för brandmän till heltidsstationerna i Borås och Skene. Under året har även en rekrytering genomförts av en chef till den förebyggande avdelningen, Skydd och Samhälle. Totalt har 22 personer börjat arbeta på SÄRF:s RiB-stationer under 2020 samtidigt som 16 personer slutat under året.

Årets grund- och rökdykarutbildningar har varit fulltecknade. Pandemins påverkan har inte förhindrat genomförandet av dessa utbildningar. Under året har 27 nya praktikanter anställts och det innebär att dessa får prova på arbetet och får möjlighet att vara praktikanter under en begränsad period på aktuell RiB-station. Det finns för närvarande inga vakanser vad gäller brandingenjör. Förbundet menar att man är fullbemannade.

Guttasjöns övningsområde

Under de tre senaste åren har fokus varit på renovering och upprustning avseende SÄRF:s övningsfält på Guttasjön. En förstudie kring möjlighet till ombyggnation av huvudbyggnaden har genomförts under 2019 då den är i stort behov av renovering menar förbundet. Entrén och matsalen kommer bland annat renoveras och det kommer att skapas fler utbildningslokaler. År 2020 har inneburit ytterligare steg för att förnya anläggningen. En ny övningsplats på 3000 kvadratmeter har färdigställts under året. Platsen kommer att användas för utbildning i hantering av bland annat motorsåg och skärsläckare.

⁵ SÄRF, Årsredovisning s.14-18

⁶ Ibid

Förarbete med till- och ombyggnation av övningsfältets huvudbyggnad har fortlöpt under året. Direktionen i SÄRF beslutade efter en förankringsprocess med Medlemsrådet (medlemskommunernas politiska ledningar) under våren 2020 att tillstyrka den utarbetade projekteringsframställan för vidare beslut inom Borås Stad. Framställan godkändes av Kommunfullmäktige varefter en enhällig Direktion beslutade om att gå vidare i processen varefter ett nytt beslut ska fattas efter anbudstidens utgång.

Beroende på utgången av upphandlingen så kan bygget starta under hösten 2021 menar förbundet. Lokalförsörjningsnämnden i Borås Stad skriver i sin budget för 2021 att totalt avsätts 18,9 mnkr varav 5,9 mnkr för år 2021. Projektet beräknas vara klart 2022. Förbundets bedömning är att en eventuell ombyggnad inte ska påverka verksamheten på övningsfältet.

Samverkan med kommunernas krisberedskap

Under året har tjänsten som krisberedskapssamordnare på SÄRF som ska jobba mot kommunerna inte tillsatts. Förbundet uppger att ledningen ska se över eventuella förändringar avseende denna tjänst. SÄRF har regelbundna kontakter med respektive medlemskommuns krisberedskapsorganisation.

Omlokalisering av brandstationen i Ulricehamn

Den nuvarande stationen är belägen på Dalgatan 2 i lokaler på ett par tusen kvadratmeter dit räddningstjänsten flyttade in 1985. Ulricehamn växer och det finns planer på att bebygga området där den nuvarande stationen ligger med bostäder. Stationen behöver flyttas för att förbättra trafikflödet in och ut ur Ulricehamn.

Kommunen arbetar tillsammans med SÄRF med att utreda var den nya brandstationen ska lokaliseras. Det är många parametrar som måste tas med i beräkningarna menar förbundet. Det geografiska läget för brandstationen kan enligt information på SÄRFs hemsida inte ändras särskilt mycket om anspänningstiden inte ska påverkas. Flyttas stationen norrut kommer man närmre många arbetsplatser men för långt ifrån många bostäder och vice versa framgår det av informationen på hemsidan.⁷ För närvarande ligger initiativet hos kommunen. Som det ser ut nu ska en ny brandstation stå klar år 2024.

2.10 Fördjupad granskning

De förtroendevalda revisorerna har genomfört en granskning av hyressättning av SÄRF:s verksamhetslokaler. Syftet med granskningen har varit att granska hur principerna för hyressättning, renoveringar, nybyggnationer och nyetableringar av de lokaler förbundet hyr i medlemskommunerna ser ut.

Granskningen visar att fyra av sex medlemskommuner inte anser att hyran täcker kommunens kostnader. Förbundets självskattning visar att majoriteten av de inhyrda lokalerna antingen är i dåligt skick eller saknar de funktionella förutsättningar som krävs för att bedriva verksamheten i enlighet med förbundets interna mål och riktlinjer.

Den samlade bedömningen är att medlemskommunerna, med få undantag, inte i tillräcklig utsträckning lever upp till förbundsordningens krav om att tillämpa självkostnadsprincipen, samt att tillhandahålla nödvändiga och ändamålsenliga lokaler. Det saknas dessutom en sammanhållen process inom förbundet som tydliggör beslutsgången för investeringar.

⁷ <https://serf.se/om-oss/organisation/raddningsstyrkor/ulricehamn-rib/>

Direktionen rekommenderas att i samverkan med medlemskommunerna:

- Utredda möjligheten att inrätta en enhetlig hyressättningsprincip för samtliga medlemskommuner i syfte att säkerställa att självkostnadsprincipen uppfylls, samt att motverka risken för dolda värdeöverföringar kommunerna emellan.
- Tydliggöra vilka kvalitativa och funktionella förutsättningar som inhyrda lokaler förväntas upprätthålla.
- Kräva större insyn i och påverkan av medlemskommunernas underhållsplanering.
- Utarbeta en arbetsprocess för lokalinvesteringar samt tydliggöra hur investeringar ska finansieras.
- Säkerställa att lokaler som hyrs ut till förbundet är ändamålsenliga i syfte att efterleva kommunens åtagande enligt förbundsordningen.
- Tydliggöra hur förbundsordningen ska tolkas avseende finansiering av verksamhetsförändringar som innebär betydande ekonomisk konsekvens.

2.11 Intern kontroll

Direktionen ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med förbundsordning samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Direktionen för Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund har vidare ansvar för att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredställande sätt.

Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund har upprättat en plan för intern kontroll för 2020 som antagits av Direktionen den 20 mars 2020. Förbundet har genomfört en riskanalys som grund för upprättandet av plan för intern kontroll. Direktionen har 13 oktober 2017 antagit en policy för intern styrning och kontroll.

Förbundet genomför tertialuppföljningar där det bland annat ingår uppföljning av plan för intern kontroll, genomgång av kontrollåtgärder utifrån årets riskanalys samt uppföljning av budget och verksamhetsplan.

SÄRF redovisar uppföljningen av intern kontroll 2020 som bilaga till årsredovisningen. Tre risker från riskanalysen togs med till planen för intern kontroll. Uppföljning av samtliga tre internkontroller/moment har genomförts under 2020.

Löneprocessen

Som en del av granskningen av förbundets interna kontroll har Revisionskontoret under 2020 gjort en genomgång av förbundets löneprocess. I genomgången har bland annat verksamhetsföreträdare intervjuats.

SÄRFs process för löner ser enligt de intervjuade ut enligt nedanstående:

- SÄRF har attestering av närmsta chef för all personal.
- På heltid går närmsta chef in i tidssystemet Flex och attesterar månaden.
- På deltid gör respektive platschef granskning och attest av registrerade tider i systemet Hogia PBM för all sin personal. Sektionschef RiB attesterar därefter alla övriga löneunderlag (exempelvis sjukrapporter eller andra underlag) med signatur på papper. Sektionschef RiB signerar överföringslista från Hogia PBM till Hogia Lön.
- Utskrivna preliminära avräkningar från Hogia lön, d.v.s. lönespecifikation/person utskrivna på listor, kontrolleras av lönehandläggare mot underlag samt attesterar de på sista sidan av respektive kår/avdelning/kategori, för deltid byter man med varandra d.v.s. kontrollerar varandras kårer.

- Avräkningarna tillsammans med utskrivna rapporter såsom bokföringsorder, bankutbetalning, semesterskultsberäkning och så vidare lämnas till ekonomichef som granskar och attesterar varje kår/avdelning/kategori samt fyller i respektive bruttosumma i filen ”Bruttolön”. I filen kontrolleras månadens summa per kategori med tidigare månader, totalsumman kontrolleras mot tidigare år och budget. I filen räknas även ut månadens beräknade PO-pålägg som kan stämmas av när den körs senare i månaden. Då ser man också utvecklingen av semesterdagar.
- Samtliga rapporter attesteras av ekonomichef som för över bokföringsfil till Agresso samt bankfil till Nordea. För att bankfilen ska gå till utbetalning gör ekonomichef bemyndigande i Internetbanken. Backup för ekonomichef för bokföringsfil (som kräver behörighet i Agresso) är ekonomihandläggare. Backup för bankfil inklusive bemyndigande är (som kräver inloggning och behörighet i Internetbanken) ekonomihandläggare, kanslichef och förbundsdirektör.

Revisionskontoret noterar att den interna kontrollen avseende lön består av kontroller och attester i flera led.

2.12 Övriga iakttagelser

2.12.1 Uppföljning av avtalstrohet

För bedömning av i vilken utsträckning det faktiskt råder följsamhet om upphandlingsavtal har en begränsad registeranalys av SÄRF:s leverantörsreskontra och gällande avtalsregister gjorts. En registeranalys innebär att SÄRF:s databas för leverantörsfakturer förs över till ett IT-baserat granskningsverktyg där sammanställningar, matchningar och analyser kan göras på fakturaregistrets samtliga lagrade belopp, såsom leverantörsnamn, belopp, bokföringsdatum, utbetalningsdatum, verifikationsnummer, konteringsbegrepp etc.

Revisionskontoret har granskat avtalstroheten gällande ett avtalsområde i enlighet med nedanstående.

Kontorsmaterial

Revisionskontoret har granskat avtalstroheten gentemot ramavtal gällande inköp av kontorsmaterial. SÄRF köpte 2020 kontorsmaterial för ca 144 tkr. SÄRF har fem stycken upphandlingsavtal gällande kontorsmaterial som man avropar emot. Avtalstroheten gällande inköp av kontorsmaterial uppgår till 89,6 % enligt Revisionskontorets beräkningar.

Revisionskontoret har därutöver granskat samtliga fakturer avseende kontorsmaterial från leverantörer utan upphandlingsavtal. Det finns ett par inköp av kontorsmaterial från leverantörer utan upphandlingsavtal. Revisionskontoret noterar att dessa produkter likväl skulle kunna köpas från leverantörer som SÄRF/Borås Stad har avtal med. Revisionskontoret noterar även att ett av inköpen är bokat på fel konto (ska ligga på prenumerationer).

2.12.2 Internbanken i Borås Stad

Revisionskontoret noterar efter avstämning med ekonomichef att SÄRF från januari 2020 har erhållit ränta på likvida medel 89 mnkr som är insatt hos internbanken i Borås Stad. Från april 2020 blev räntan återigen noll procent på grund av pandemins påverkan på samhällsekonomin utveckling.

3 Sammanfattande bedömning

Granskningen av Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbunds årsredovisning bedöms i huvudsak utifrån kommunallagen, lag om kommunal bokföring och redovisning, rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning och God redovisningssed. I granskningen av förbundets årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Direktionsens budgetbeslut och eventuella beslut om specifika mål och prioriterade aktiviteter som avser budgetåret 2020. Den interna kontrollen bedöms utifrån riskanalys och plan för intern kontroll samt dess uppföljning. I den sammanfattande bedömningen ingår i förekommande fall också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot förbundet under året.

Granskningen visar att förbundets årsredovisning är upprättad i enlighet med de krav som finns för resultat- och balansräkning. För helåret 2020 redovisar förbundet ett överskott på 5,8 mnkr, vilket är 8,0 mnkr bättre jämfört med budget. Förbundet uppnår det finansiella målet under året. Årsredovisningen innehåller en förvaltningsberättelse och lämnar upplysningar om måluppfyllelse.

Sammantaget konstateras att förbundet genomfört uppföljning avseende samtliga de 24 prestationsmål Direktionen fastställt för 2020. Sammantaget är 7 av 24 prestationsmål inte helt genomförda per 31 december 2020. Förbundet skattar i årsredovisningen måluppfyllelsen till 91 % genomfört under året och bedömer därmed att kravet på god ekonomisk hushållning uppfylls.

Förbundet har en plan för intern kontroll för 2020 som antagits av Direktionen. Förbundet har genomfört en riskanalys som grund för upprättandet av plan för intern kontroll. Direktionen har antagit en policy för intern styrning och kontroll. SÄRF redovisar uppföljningen av intern kontroll i årsredovisningen. Uppföljning av samtliga tre internkontroller/moment har genomförts under 2020.

Revisorerna i SÄRF har under 2020 genomfört en granskning av hyressättning av SÄRF:s verksamhetslokaler. Granskningen visar att fyra av sex medlemskommuner inte anser att hyran täcker kommunens kostnader. Förbundets självskattning visar att majoriteten av de inhyrda lokalerna antingen är i dåligt skick eller saknar de funktionella förutsättningar som krävs för att bedriva verksamheten i enlighet med förbundets interna mål och riktlinjer.

Den samlade bedömningen är att medlemskommunerna, med få undantag, inte i tillräcklig utsträckning lever upp till förbundsordningens krav om att tillämpa självkostnadsprincipen, samt att tillhandahålla nödvändiga och ändamålsenliga lokaler. Det saknas dessutom en sammanhållen process inom förbundet som tydliggör beslutsgången för investeringar.

Direktionen rekommenderas att i samverkan med medlemskommunerna:

- Utredda möjligheten att inrätta en enhetlig hyressättningsprincip för samtliga medlemskommuner i syfte att säkerställa att självkostnadsprincipen uppfylls, samt att motverka risken för dolda värdeöverföringar kommunerna emellan.
- Tydliggöra vilka kvalitativa och funktionella förutsättningar som inhyrda lokaler förväntas upprätthålla.
- Kräva större insyn i och påverkan av medlemskommunernas underhållsplanering.
- Utarbeta en arbetsprocess för lokalinvesteringar samt tydliggöra hur investeringar ska finansieras.

- Säkerställa att lokaler som hyrs ut till förbundet är ändamålsenliga i syfte att efterleva kommunens åtagande enligt förbundsordningen.
- Tydliggöra hur förbundsordningen ska tolkas avseende finansiering av verksamhetsförändringar som innebär betydande ekonomisk konsekvens.

Revisorerna bedömer att förbundets årsredovisning i huvudsak är upprättad i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning, kommunallagen och God redovisningssed. Årsredovisningen följer rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning.

Revisorerna bedömer att förbundets årsredovisning redogör för väsentliga händelser och lämnar genom sin förvaltningsberättelse en översiktlig redogörelse över hur förbundets verksamhet utvecklats under året. Samtliga av Direktionens prestationsmål följs upp på ett enhetligt sätt i årsredovisningen. Revisorerna bedömer att redovisningen av verksamhetsresultat och mål i årsredovisningen i huvudsak är förenliga med de mål som Direktionen beslutat om.

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av förbundets resultat och ställning. Revisorernas sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Borås 2021-03-30

Andreas Ekelund,
Revisionschef, Revisionskontoret
Borås Stad

Stefan Sjöblom
Kommunal yrkesrevisor, Revisionskontoret
Borås Stad